

DELA VSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, pošni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 101 • Maribor, sobota, dne 8. oktobra 1938 • Leto XIII

Udarec demokraciji

Misli ob odstopu prezidenta dr. Beneša

Odstop predsednika češkoslovaške republike je napravil mučen vtis v mednarodnem političnem svetu. Dr. Beneš je bil odlični in spravljeni mednarodni politik, ki je povsod uveljavljal načela svojega velikega učitelja Masaryka.

Dr. Beneš je bil idejni organizator Male antante in prijatelj balkanske zveze. Njegovo stremenje je bilo, da zavlada na Balkanu, v srednji in vzhodni Evropi mednarodno sodelovanje, brez mednarodnih perturbacij, ob svobodni kulturi in demokraciji. V vsem njegovem delovanju smo mogli opaziti to idealno stremenje.

Da bi se vse to lažje uresničilo, se je naslanjal na svoje zaveznice v mali antanti, balkanski zvezi in na zahodne velesile, ki so mu pomagale pripravi prisega in zvestobo vseh teh držav, katerih kultura je bolj ali manj slovela na istih načelih kakor ona češkoslovaške republike.

Motil bi se pa, kdor bi mislil, da je češkoslovaška kriza nastala šele v zadnjih tednih. Kriza, v kateri je češkoslovaška republika doprinesla največjo žrtev, se je pripravljala že več let za hrbtom republike. Vsi se moremo še spominjati, kako se polagoma rahljale vezi med republiko in nje zavezniki. Polagoma so se trgale vezi in sklepale nove na vse strani, tako, da je republika končno ostala sama, ter ji je bil na isti način brez zaslisanja vsiljen monarhski diktat.

V Angliji in Franciji že slutijo težo posledic. Opravičujejo svoj korak z ohranitvijo miru, povečujejo velikodušnost češkoslovaške republike, toda javnost, tisk in po prestopi duhovni krizi odziv med političnimi strankami, že danes pošepetava, da je monarhski dogovor oziroma diktat še bolj ustvaril predpogoje za nove zaplete, nove avanture, nova vznemirjenja v Evropi.

Popolnoma krivično je mnenje, da bo parcelacija Češkoslovaške države prispevala k miru v Evropi. Zakaj, še ni to vprašanje rešeno, pa se v tisku, naenkrat, že pojavljajo nove inicijative za spor. To je vsak, kdor čita dnevni tisk. Mir je ohranjen v tem primeru na ta način, kakor je videti, da se je podvržla nova žerjavica, ki lahko vname kadarkoli evropsko vojno.

Dr. Beneš se je ljubeznivo poslovil od naroda. Odstopiti je moral, ker se je njegova politika ponesrečila, dasi po krivdi drugih, zato, da se republika obnovi in gradi na novih temeljih.

Češkoslovaška izgubi v Benešu modrega politika in velikega prijatelja balkanskih Slovanov in Balkana sploh. Težka izguba zadene Jugoslovane. Najtežja izguba pa zadene češkoslovaško demokracijo in demokracijo vse Evrope, tisto demokracijo, ki ji je bila Češkoslovaška vzor in oslonec v težkih časih, dr. Beneš, učitelj Masarykov, pa njen predstavnik. To je najžalostnejše ob tem zgodovinskem trenutku, o katerem ne vemo še, kaj nam priinese kulturno ali politično.

Kako so naraščali nemški državni dolgovi

Njeni notranji dolgovi znašajo 300 milijard dinarjev.

Nemški državni dolgovi so notranji in zunanji. V milijonih nemških mark so znašali ti dolgovi:

1933	12.331
1934	12.407
1935	12.525
1936	14.439
1937	16.126
1938	17.633
1938 (30. junija)	22.512

Predstavnik češkoslovaške demokracije svojemu narodu

Prezident ČSR dr. Beneš odstopil

Dne 5. oktobra popoldne je prezident češkoslovaške republike dr. Edvard Beneš sporočil predsedniku vlade armadnemu generalu Syrovemu, da odstopa kot prezident republike in izroča svoje posle vladi.

Ob 19. uri pa je odstopivši prezident po radiu izpregovoril narodu; dejal je:

»Pravkar sem poslal predsedniku vlade pismo, s katerim sem odložil svoje mesto kot prezident republike. Posloviti se hočem sedaj od vas, dragi sohržavljeni, kot prezident, posloviti od svojih političnih sotrudnikov, od naših sijajnih vojakov in legionarjev ter od vseh ostalih, s katerimi sem sodeloval kot prezident republike. Za odstop sem se odločil po posvetovanju z ustavnimi in s celo vrsto drugih činiteljev. Hotel sem storiti to takoj po objavi sklepov monarhskih konference štirih velesil. Odgodil pa sem svoj odstop, da bi najprej zagotovil bolj čvrsto in trajno vladno. Mislim, da je to v sedanjih okoliščinah edino pravilni korak.

Nimam namena analizirati celokupne politične situacije, ki me je do tega dovela. Samo na kratko hočem naglasiti, da se je ves po svetovni vojni ustvarjeni sistem evropskega ravnotežja že par let stalno slabšal in v zadnjih treh letih bistveno spremenil. Dogodki so se v zadnjem letu razvijali z nepričakovano naglico. Vedno smo si odkrito prizadevali, da se sporazumemo z drugimi narodnostmi. Šli smo do skrajnih mej možnih koncesij. Inozemski vpliv in celokupni evropski razvoj sta povzročila, da se je zadeva razvila v težek mednarodni konflikt, v katerem bi morali svoje meje vojaško braniti. Jasno je bilo, da bi iz tega lahko nastala evropska in svetovna katastrofa.

Znano vam je, da so se v teh okoliščinah štiri velesile sporazumele o žrtvah, ki so jih zahtevale od nas v interesu svetovnega miru in veste tudi, da smo bili prisiljeni te žrtve sprejeti. Ne bom izrekel nobene besede očitania. Vse to bo enkrat presodila zgodovina in pravično odločila. Reči hočem samo to, kar sem tako bolešno občutil: žrtve, ki so jih zahtevali od nas s tolikim poudarkom, so neprimerne in niso pravične, četudi smo jih z dostojanstvom, mirom in samozvestjo prenašali, tako da smo izzvali občudovanje vsega sveta. V tem se vidi moč naše nacije in moralna veličina sinov in hčera našega naroda. V tem času sem z vso odgo-

vornostjo in z vso udanostjo branil interese našega naroda, naše države in naše dosedanje pozicije v Evropi. Naredili smo in sto poizkusov in prizadevanj za ohranitev miru, za vzpostavitev mirnega sodelovanja in dobrega sosedstva, a nismo uspeli. Mislim, da je v takih okoliščinah dobro, da se novi razvoj in novo evropsko sodelovanje z naše strani ne moti na ta način, da bi vzbujali videz, kakor da hoče najvidnejši reprezentant našega naroda s svojim osebnim stališčem to ovirati.

Za prezidenta republike sem bil izvoljen v bistveno drugačnem času. Zato sem se sedaj kot prepričan demokrat odločil, da odstopim. Gotovo ostanemo demokrati in bomo gotovo še nadalje sodelovali z dosedanjimi prijatelji. Vendar je potrebno napraviti pristo pot, da se naš narod v miru in neovirano prilagodi novim razmeram. Naša država je imela posebno nacionalno strukturo. Sedaj so se te razmere zelo spremenile. Cela vrsta vzrokov dosedanjih sporov je izginila. Postali bomo nacionalna država Čehov, Slovkov in Podkarpatskih Rusov. V tem bo velika moč naše države in vsega naroda. To mu bo dalo novo ustvarjajočo silo in močno moralno podlago, kakršne do sedaj ni

imel. Naša nacionalna kultura se bo poglobila in okrepila in še vedno smo dovolj močni in veliki po številu.

Z zaupanjem gledam v našo narodno bodočnost. Čehi in Slovaki so po svojem izvoru in po vzgoji svojih generacij vse prej kakor pa narod katastrof. Smo tipično trezen narod in prav tako, kakor se v sreči nismo prevzeli, tudi v nesreči ne bomo izgubili glave. Heroizem dela in samoodpovedi, ki je napočil sedaj za nas, ni nič manjši in nič manj vreden kakor junaštvo na bojnih poljanah. Krona našega narodnega telesa je sicer okleščena, toda korenine so ostale v zemlji nepoškodovane in bodo s svojo plemensko silo vnovič pognale, kakor že tolikokrat v zgodovini. Krona našega narodnega telesa bo dobila nove veje.

Dragi sohržavljeni in prijatelji! Na koncu se obračam na vse vas z globoko in od srca prihajajočo prošnjo in pozivom: Domovina Čehov in Slovkov je res v nevarnosti in bi bila v še večji, če ne bi bili v tem trenutku vsi složni in enotni. Predvsem je potrebno, da se s Slovaki sporazumemo. Tudi oni so v nevarnosti. Danes ne gre več za to ali ono koncesijo. Medsebojno se moramo podpirati in drug drugemu popuščati.

Obracam se na vse sloje prebivalstva, na kmete, delavce, srednji sloj in na inteligenco. Ohranimo mir in slovo, enotnost in udanost in medsebojno ljubezen, kajti prav je rekel naš veliki Masaryk: Domovina, država in narod bodite vsi, ki ste na svojih rodni tleh. Odložite vse spore, vse dnevne interese na stran in združite se vsi v naporih, v skupnem delu za domovino in državo.

Posebno prisrčno se zahvaljujem naši sijajni vojski. Vse trenutke svojega dela kot prezident republike sem posvečal vojski, sem bil z njo in je ne bom nikdar pozabil. Verujem v njen nadaljnji uspešni razvoj in v njeno veliko bodočnost.

Zaključujem z izrazi resničnega prepričanja, z globoko vero v večno silo in moč našega naroda, v njegovo nacionalno življenje, njegovo vztrajnost, z globoko vero našega naroda v ideale človečanstva, v ideale svobode, pravice in pravičnosti. Želim vsem, republiki in narodu, da bi kmalu dočakali boljše dni, da bi živeli, se razvijali in zopet procvitali kot sijajna veja človeškega rodu. Bodite vsi zdravi, bodite složni, bodite možati!

Češkoslovaška socialna demokracija o bodočih nalogah

»Ostali bomo v vrstah izobraženih, miroljubnih, demokratičnih in naprednih narodov.«

Vodstvo češkoslovaške socialno demokratske stranke je objavilo oklic na svoje člane, pristaše in ostalo javnost, v katerem pravi:

»Mi smo se znašli v novem položaju z neizrečno bolj v sreči, toda prepričani, da bo naš narod na okrnjenem področju obdržal svojo svobodo in si utrl pot v svet. Dokazali bomo svetu, da češkoslo-

V zadnjo postavko je vpošteveto letošnje notranje posojilo. Notranji državni dolgovi znašajo (v zadnji postavki) 21.171, zunanji pa 1.359 milijonov mark. V našem denarju je Nemčija zadolžena z notranjimi posojili za okoli 300 milijard dinarjev.

vaški narod zna delati tudi na okrnjenem področju, mi pa hočmo tudi še nadalje ostati v vrstah izobraženih, miroljubnih, demokratičnih in naprednih narodov.

»Právo lidu« o novem položaju.

»Právo lidu« od petka prinaša na prvi strani članek o posledicah najnovejših razmejitev z naslovom: »Tragedija ČSR 5. X.« Članek poudarja, kako so z najnovejšo določitvijo meje prešla cela popolnoma češka mesta v Nemčijo. Toda narod kljub temu ne bo obupal, kajti nobeno nasilje in krivica ne more zavreti naravnega razvoja zgodovine. Sreča naroda je v njegovi kulturi, v izobrazbi. Zdaj je treba delati na gospodarski pomoči in obnovi.

Čisto češki kraji pri-sojeni pod nemško nadoblast

Diktat konference štirih se izvaja še naprej

Do 7. oktobra je nemška vojska zasedla štiri predele ozemlja Češkoslovaške republike, ki so bili označeni na zemljevidu, katerega je predložila Nemčija konferenci štirih v Münchnu. Od 8. do 10. oktobra pa bodo zasedle nemške čete kraje, katere je določila mednarodna komisija, ki sedita v Berlinu.

Poročilih iz Prage je ta komisija odločila, da pripadejo Nemčiji ne samo okraji v katerih je nad 50 odstotkov nemškega prebivalstva, ampak celo okraji, ki so popolnoma češki, ozir. prebiva v njih le neznaten odstotek Nemcev. Ko je zastopnik Češkoslovaške poslanik dr. Mastný ugovarjal takemu načinu uveljavljanja pravičnega narodnostnega principa, so mu ostali člani komisije sporočili, da ni

Za kulisami govore o Španiji

Razgovori med Anglijo in Italijo.

Po raznih vesteh sodeč, ki zadnje dni prodirajo v svet, je sedaj špansko vprašanje na vrsti, da ga »rešijo«.

V Rimu se vrše razgovori med angleškim poslanikom Perthom in zunanjim ministrom italijanske vlade, grofom Ciano.

Italiji je do tega, da bi špansko vprašanje bilo rešeno z zmago generala Franca. Spricho italijanskih interesov v Španiji in terjatev, ki jih ima Italija za njeno pomoč napram generalu Francu je ta želja razumljiva. Prav tako pa bi Italija rada dosegla, da bi se pomirila z Anglijo in da bi stopil v veljavo znani italijansko-angleški dogovor o razdelitvi interesnih območij v Sredozemskem morju. Kajti z uveljavljanjem tega dogovora bi imela Italija mnogo izgledov, da bo dobila v Angliji prepotrebno veliko posojilo.

Anglija, t. j. konservativna vlada, ne bi bila nenaklonjena Francovi zmagi, toda Franco se ji zdi preveč vezan za Italijo in Nemčijo. Taka rešitev ne bi pomenila nevtralizacije Španije, ki bi jo Anglija rada za vsako ceno dosegla, ako že ne bi mogla izdejsiti povratka španskega kralja, kateri živi sedaj v Londonu in bi ji bil gotovo v vsem na roko.

V nizu ugibanj o španskem vprašanju se je sedaj pojavilo tudi mnenje, da naj bi v Španiji odločil ali plebiscit ali pa naj bi se dežela kratkoma razdelila v dva dela: republikanski in nacionalni. Kaj bi bilo z Baski in Katalonci, ni docela jasno.

Je pa še en načrt, čigar osnutek bo ba je razpravljali fašistični svet v Rimu, ki se sestane te dni in ta naj bi bil: Italija od-pokliče svoje čete iz Španije, če ne vseh, pa vsaj toliko, da bi Anglija izjavila, da je s tem zadovoljna in bi stopil v veljavo angleško-italijanski dogovor. Vse države pa bi se obvezale, da ne bodo pošiljale pomoči ne enemu ne drugemu taboru. Vojska bi torej trajala dalje do popolne oslavitve obeh nasprotnikov, ki bi bila nato prisiljena, da skleneta premirje in mir.

Boji manjšega obsega.

Ob Ebru so boji, vendar v zmanjšanem obsegu.

Republikanci se branijo odlično. Njihova protiletalska obramba je sestrelila več nacističnih letal.

Na ostalih bojiščih je več ali manj zatišje.

—|—

Krvavi nemiri v Palestini

Plod inozemskega hujskanja.

V velikih evropskih državah preganjajo Jude, ki beže preko mej in iščejo zaklona v državah, ki poznajo v svojih nepisanih zakonih besedo človečnost. Takih držav pa je malo.

Anglija je tok židovskih beguncev usmerila v Palestino. Palestina je bila prvotna domovina Judov, ki so se od tod razbežali po Evropi pred prodirajočimi vzhodnimi narodi, čijih pot je vodila iz Azije na zahod, čez Bospor in Dardanele na Balkan ter v ostalo Evropo.

Komaj pa so se začeli Judje naseljevati v Palestini, je začela gonja proti Judom s strani ondi naseljenih Arabcev, gonja ki se je v zadnjem letu stopnjevala do odkritega upora in krvavih pobojev judovskega življa s strani Arabcev.

Angleži, ki jim pri tej stvari ne gre samo za Jude, ampak za njihov prestiž in njihovo posest v Aziji, vodijo pravo vojsko proti Arabcem, ne da bi se jim bilo doslej posrečilo zatreti nemire. V boj posegajo na angleški strani letala, tanki in

najmodernejši vrste orožja.

Na dlani leži, da je za tem arabskim »nacionalnim« gibanjem tuja propaganda, ki ima interes na tem, da v Palestini ne pride do miru. Arabci in Judje so samo sredstvo, da imajo Angleži kaj opravka. In razen tega se te tuje sile nadejajo, da bodo Angleži s svojim nastopom v Palestini vzbudili odpor v vsem arabskem svetu. Sveta vojska Arabcev proti Angležem pa bi lahko vnela vojno v angleškem kolonialnem gospodstvu, v kolikor so tam naseljeni Arabci.

Kako kruta in resna zadeva je palestinska vojna se vidi iz podatkov za mesec september. V septembru je bilo ubitih v Palestini 359 ljudi, od teh 246 Arabcev, 154 oseb pa je bilo ranjenih. Angleška vojska ima 8 mrtvih in 36 ranjenih.

Zadnje dni so Arabci napadli mesto Transjordanijo in pobili 40 Judov.

Palestinski problem je tudi eden izmed problemov, ki silijo angleško vlado, da se pogaja z miroljubi v Evropi.

Proti Hankovu

prodirajo Japonci.

Zavzeli so par utrd, ki neposredno branijo sedanjo kitajsko prestolico.

Toda vojske s tem še ne bo konec.

Avstrijske novice

Bivši Schuschniggov vojni minister Vaugötsch je v zaporu zbolel in je bil premeščen v bolnišnico. Schuschnigg, ki je še vedno v policijskem zaporu, je zdrav, vendar se je zelo postaral.

Društvo »Komensky«, ki je največje češko kulturno društvo na Dunaju, je stavljeno pod policijsko nadzorstvo in mu je postavljen poseben državni komisar.

Dne 1. oktobra je stopil v Avstriji v veljavo zakon od 2. septembra t. l., s katero so izdružila veljavo vsa dovoljenja, izdana tujim državljanom za bivanje v Avstriji. Vsi inozemci morajo do 31. decembra t. l. znova zaprositi za dovoljenje. Taksa na prošnjo za začasno bivanje znaša tri marke, za stalno dovoljenje pa 10 mark. Pri izdaji dovoljenja bi bila taka

majo kaj izpreminjati na zemljevidu, ker je take meje že začrtala konferenca štirih.

Potem takem je res vprašanje, kje se bo vršil plebiscit, kajti tudi to ozemlje mora določiti ta komisija.

Kako čudno se začrtavajo nove meje kaže tudi dejstvo, da bo severnomoravska železnica nekajkrat sekala novo državno mejo, tako, da bo za upravljanje te proge potrebna nemško-češka mešana uprava.

Mednarodna komisija odgodila seje do ponedeljka.

V četrtek je v Berlinu prekinila svoje poslovanje mednarodna komisija za določitev novih mej v Češkoslovaški in bo nadaljevala s sejami šele v ponedeljek. Med tem se bodo češkoslovaški in nemški delegati posvetovali s pristojnimi ministri glede praktične izvedbe dosedanjih sklepov.

Roosevelt za begunce iz ČSR.

Ameriški predsednik Roosevelt je poslal Chamberlainu v London predlog za skupno oskrbo beguncev v Češkoslovaški.

Angleška vlada pravi, da ni za direktorij štirih velesil

Tudi Rusija naj bi imela besedo.

Opozicija v angleškem parlamentu je izsilila od vlade nekatera pojasnila glede njenih namer v zunanji politiki.

Finančni minister John Simon je izjavil, da angleška vlada ni za pakt štirih velesil, ki naj bi diktiral malim državam svojo voljo, da takega namena ni imela in tudi nima. Tudi ne želi, da bi bila Rusija izključena iz kakršnegakoli dogovora v Evropi, nasprotno si celo želi njenega sodelovanja, kakor tudi sodelovanja malih držav.

O razmerju med Anglijo in Nemčijo je pa izjavil: »Ni bil strah, ki je narekoval Angliji, da se je v teh dneh potegovala za mir. Anglija noče miru za vsako ceno. Če avtoritativni režimi mislijo da se demokracije ne morejo zediniti in složno nastopiti, so v zmoti.«

Besede angleškega finančnega ministra so prazne deklamacije. Kdaj neki bo tisti čas, ko bo angleška vlada mislila, da je

treba, da se demokracije združijo in složno nastopijo proti avtoritativnim režimom. Doslej smo videli samo popuščanje v življenjskih vprašanjih evropske demokracije. Češkoslovaška je dokaz, da izjavam sedanjega režima v Angliji ne gre vera.

—|—

banka, Prizad, Centrala industrijskih korporacij, Glavna zadržna zveza, Centralno tajništvo delavskih zbornic, Rdeči križ, Zveza zdravstvenih zadrug, Obrtna zbornica in Centralni higijski zavod. Analogno se ustanove taki odbori tudi po banovinah. Za načelnika odbora je bil izvoljen dr. Štefan Ilić, načelnik ministrstva socialne politike, za podprednika pa Grujić, inspektor kmetijskega ministrstva in za tajnika dr. Pirc, šef socialnomedicinskega oddelka Centralnega higijskega zavoda. Odbor bo organiziran v teh odsekih: proučevanje ljudske prehrane, proučevanje gospodarske produkcije in trgovine z živili in propaganda ter prosvetljenje prebivalstva. Sestava novega odbora, katera bo odgovarjala tudi v banovinskih odborih, je predvsem gospodarskopolična ustanova, kar je razvidno iz dejstva, da so v njem, razen tajništva delavskih zbornic, zastopane edinele gospodarske in zdravstvene korporacije.

Prepir, ki ga bodo rešili Čehi in Slovaki sami. Zadnje čase se pri nas prepirata »Jutro« in »Slovenec« zaradi zahtev Slovkov po avtonomiji. »Jutro« je proti, »Slovenec« je za. To vprašanje bodo uredili Čehi in Slovaki sami. Le zakaj se prepirata za tuje stvari in zahteve, namesto, da bi se pomenila o domačih. Tu pa dvomimo, da bi »Slovenec« govoril slovaško.

Državni uradniki imajo preslabe plače. V neki banovini so ugovarjali, koliko uradnikov

ima zarubljeno plačo. Ugotovili so, da je takih siromakov precej.

Pravilen ukrep ministrstva za javna dela. Ministrstvo za javna dela je odredilo, da morajo moderne državne ceste imeti sedem metrov širine in ne po šest metrov, kakor so se doslej gradile. Na vsaki strani cest bo 50 cm širok pas za pešce in kolesarje. Nekaj važnejših cest tudi pri nas bodo morali zaradi te odredbe popraviti.

Dr. Beneš predlagan za Nobelovo mirovno nagrado. Najprvo je sprožil predlog, da se podeli odstopivšemu prezidentu ČSR dr. Benešu Nobelovo mirovno nagrado prvak francoskih socialistov L. Blum, za njim se je sedaj izjavila že cela vrsta švedskih organizacij. V utemeljitvi tega predloga se navaja, da je rešila svetovni mir ne konferenca štirih, ampak češkoslovaški narod, ki je s svojim prezidentom, kot odločilnim faktorjem na čelu, sprejel ponižanje in se uklonil sili v interesu miru.

Nemški češkoslovaški socialnodemokratski poslanec s. Jaksch se je mudil več dni v Londonu zaradi vprašanja sudetskih emigrantov in stikov z angleško delavsko stranko.

Češkoslovaški general Edek je vrnil vsa angleška in francoska odlikovanja. Češki skladatelj Novak pa je zavrnil članstvo pariške in rimske akademije.

Radio z nemškega Dunaja govori v vseh jezikih. Od zaostrenja spora med Nemčijo in ČSR propagira dunajski radio nemške teze v

Doma in po svetu

Ne tako lahkomišelnost! Pri nas so se nekateri dali kar lepo prepričati od inozemske propagande, da so vse mirovne pogodbe nehale veljati in da je tako najbolje. Tako naziranje je ne le lahkomišelnost, ampak lahko tudi usodopolno. Dejstvo je namreč, da je naša država nastala z versajsko, senžermensko, trianonsko in neuvilsko mirovno pogodbo. Na določbah teh pogodb so fundirane naše državne meje. Zanikati te pogodbe v celoti, se pravi istotoliko, kot razveljaviti zakone in pustiti vsake-mu, da dela kar hoče.

Finančni minister Dušan Letica o državnem gospodarstvu. Minister Letica je povedal novinarjem, da ima proračun za 1937-38 doslej prebitok v znesku 35.757.000 dinarjev.

Odbori za proučevanje ljudske prehrane. Po pravilniku o državnem odboru za proučevanje ljudske prehrane je ministrstvo sklicalo dne 27. septembra t. l. sejo, ki naj določi program in načrt svojega delovanja. V odboru so zastopani socialno, vojno, kmetiško, trgovinsko, notranje, pravosodno, finančno in prosvetno ministrstvo, Narodna banka, Agrarna

Višnjeva obleka

Mladi mož je strmel predse. Mislil je na Sizeto, ki jo je ljubil prav tako vroče kakor kred letom dni, ko sta se vzela. Čudovito leto življenja je bilo za njim, leto, ki ga je preživel v majhni vili na robu mesta. Vsako jutro se je peljal z doma na delo in ko se je proti večeru vozil domov, je njegovo srce drhtelo od pričakovanja. Zdelo se mu je, kakor da prihaja na sestanek k izvoljenki svojega srca, ne pa domov v objem žene.

Ob nedeljah, ko sta bila oba prosta, sta posedala na vrtu. Bil je precej razsežen in je na enem koncu mejil na gozdič, kjer se je končavalo naselje vil. Tam je stala še ena vila. Sizetin mož se ni nikoli brljal za lastnika te hiše, niti je govoril z njim. Ni čutil potrebe, da bi se mu približal, samo enkrat je slučaj nanesel, da je z njim izmenjal nekaj besed. Često pa je videval lastnika, kako je delal na vrtu, tre-

bil lepoto grmičevje ali zalival rože. Tudi plevel je plel z motiko, da so bile grede čistejše.

Ne Sizeta ne nje mož nista imela pojma, od česa živi njun sosed, koliko je star in kaj počenja doma. Sizetin mož je čutil prisotnost tega sosedja bolj kakor njegova žena. Sosed je bil zanj prijetna oseba. Zato, ker je živel v svoji vili, kakor da ga ni na svetu ter ni nikoli motil njegove in Sizinine sreče. Kakor sta bila molčeca in sama zase Sizeta in nje mož, tako je tudi njun sosed živel popolnoma zase daleč od sveta. Niti pozdravljali se niso. Sizetin mož, ki je imel samo eno željo, namreč to, da bi živel s svojo mlado ženo čimbolj nemoteno, je bil torej popolnoma zadovoljen.

Ko je sedel Sizetin mož nekega dne v gozdičku nad svojo vilo, se je mukoma trudil, da bi obvladal petero svojih čutov. Njegov dušni mir je bil proč. Po glavi so mu rojile čudne misli...

Dan se je začel s prekrasnim jutrom. Sedela sta s Sizeto na klopici, ob kateri

so cvetele vsakovrstne rože. Sizeta je naslonila glavo na njegovo ramo, on pa je kadil cigaro in puhal dim v čisti zrak. Nenadoma pa, sam ni vedel kako, se mu je v mislih porodilo vprašanje, ki mu je dal konkretno obliko. Vprašal je Sizeto, če je ljubila kakšnega moškega pred njim. Nikoli prej mu ni prišlo na misel, da bi svojo ženo vprašal kaj takega. Sizeta je začudeno pogledala svojega moža in odvrnila:

»Ljubila... Kako naj se izrazim? Ljubila ga prav za prav nisem, saj nisva nikdar govorila drug z drugim. Ampak v svojem življenju sem že srečala moškega, ki mi je bil všeč. Nisem mu razodela, tudi on mi ni razkril svojih čustev. Naposled mi je izginil izpred oči...«

»In kako mu je bilo ime?« je poizvedoval mož.

»Manfred,« je odgovorila Sizeta.

Po teh besedah sta prikinila razgovor. Res je bilo, zaradi priznanja, ki ga je storila, ni mogel Sizeti ničesar očitati, nasprotno, za odkritosrčnost, s katero se je

izkazal pred njim, bi ji moral biti prej hvaležen. Navzlic temu pa ga je to priznanje navdajalo z nekakšnim neugodjem. Prizadeval si je, da ne bi vse pozabil, pa ni šlo gladko. Šele proti večeru se mu je glava nekoliko izčistila. Drugi dan ni sploh več mislil na to. In prav ta dan se je naključilo, da je šel mimo vrat sosedove vile. Vrgel je bežen pogled na medenasto tablico z imenom lastnika in tam je čital ime Manfred... To ime je Sizininega moža tako vznemirilo, da posihmal ni nehal misliti na sosedo.

Seveda ni imel proti njemu nobenih dokazov. Smešna stvar! Kako naj bi bil ta Manfred, njun sosed, tisti Manfred, ki ga je Sizeta srečala v življenju in mu naklonila takšno pozornost? Skušal se je odvrti od tega, a se mu ni hotelo posrečiti. Nekakšen nesmiseln sum mu je ostal v njem, ki se ni dal prepričati. Ze tri dni si je prizadeval, da bi prišel s seboj, svojo ženo in sosedom na čisto zaradi te zadeve...

(Konec prihodnjic.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Zadruga »Počitniškega doma« na Mrzlici vabi člane iz Hrastnika, da pridejo v nedeljo, dne 9. oktobra na izlet na Mrzlico, da bodo pomagali pripraviti drva za zimski čas. Pomagamo, da bodo naši smučarji imeli pozimi toplo. S pripravljanjem drv ni mogoče več odlašati. Vsi prijatelji zimskega športa tudi vabljeno! — Družnost!

To je moralna krivica. V št. 39 »Delavske pravice« od 22. septembra t. l. pod rubriko Trbovlje »Podjetje Dukić reducirala« čitamo med drugim sledeče: »Med zadnjimi so družinski očetje, ki so bili pri tem podjetju zaposleni že po 10 let in več. Res je, da je podjetje izplačalo večje število delavcev, ki so bili več let zaposleni, pa tudi večje število takih, ki so manj časa zaposleni.« Ampak g. dopisnik »Delavske pravice« morda ni namenoma pozabil omeniti v »Delavski Pravici« tudi to, da bo ostalo še en del delavstva v službi, ki je bilo šele letos sprejeto in so nekateri zaposleni komaj pol leta, nekateri še manj. Resnici na ljubo moramo povedati, da so ti delavci somišljeniki g. dopisnika »Delavske pravice«. Zgodilo se je tudi, da je bil delavec, ki dela štiri mesece že odpovedan na intervencijo nekoga, ki ni delavski zaupnik, pa mu je bila odpoved preklicana. To je moralna krivica! Zaradi takih razmer je večje število delavcev ob krhu, ki so bili zaposleni več let pri podjetju in zavarovani pri Bratovski skladnici.

ZIDANI MOST

Neprijetnost tujega potnika. Ta teden je imel neki dunajski potnik prav neprijetno smolo na svoji vožnji proti Sušaku. Ko je pripehjal dunajski brzovlak na postajo Zidani most, je Dunajčan zapustil svoj vagon proti Sušaku in šel v jedilni voz na kavo. Dunajski brzovlak pa se v Zidanem mostu razdeli na dva dela, prednji z jedilnim vozovom gre proti Ljubljani in Trstu, a zadnji del proti Zagrebu, kamor gredo tudi vagoni za Sušak, Split in Beograd. Tega seve Dunajčan ni vedel in je po mirno sedel v jedilnem vozu brez klobuka in suknje, kar vse je pustil s kovečki in ostalo prtljago v sušaskem vagonu. K sreči so se sopotniki to opazili pred odhodom vlaka v Zagreb, tako da je sprevednik odnesel prtljago na postajo, odkoder so telefonirali v Ljubljano, kjer so potem Dunajčana poslali nazaj na Zidani most z večernim brzovlakom. Na mesto zvečer ob 11. uri z brzim, je prišel na ta način Dunajčan na Sušak jutraj ob 8. uri z osebnim vlakom in še svoj sprehod v Ljubljano je moral doplačati.

POBREŽJE

I. Delavsko kolesarsko društvo, podružnica Pobrežje naznanja, da je v nedeljo, dne 9. okt. t. l. zaključna partija v Dogoše. Za člane obvezno. Gostje dobrodošli. Odvoz ob 2. uri popoldne. Samo pri lepem vremenu. — Družnost!

Češčini, slovaščini in zadnje čase celo v ruščini. Tendencia govorov, ki jih čujemo zadnje dni je, da se »vzbudi nacionalna zavest« Slovakov in Rusinov, da bi stavili v Pragi čim večje zahteve in če le mogoče izbojevali samostojnost do odcepitve.

Kdo je napovedovalka v dunajskem radio, ki govori češki? Češki listi poročajo, da je napovedovalka v dunajskem radio, ki govori češki bivša učiteljica v CSR, ki se je pred leti potegovala za mesto upraviteljice na neki šoli. Ker pa je imela dama šele 26 let in so bile pred njo starejše in bolj kvalificirane moči, je užaljena odšla in stopila kot Čehinja v službo nemške propagande.

Belgijski socialist s. Vandervelde, kakor poročajo, se umakne iz javnega političnega življenja. S. Vandervelde je starosta belgijskega delavskega gibanja.

Nemški berlinski tisk proti mirovni konferenci. Ameriška senatorja Burk in Louis sta predlagala svetovno konferenco za mir v Evropi. Berlinski tisk odločno zavrača tako konferenco.

Usmrtilcev dveh oseb v Berlinu. V Berlinu sta bila te dni usmrčena zaradi špijonaže na smrt obsojena Ludvik Maringer iz Bonna in Katarina Kremp iz posarskega okrožja.

Nezaposlenost v Angliji narašča. Naraščanje nezaposlenost v Angliji je jako značilen pojav. V avgustu mesecu se je število nezaposlenih zvišalo za 40.000 oseb in znaša sedaj okoli 1.798.718 oseb, to je za 450.000 več kakor lani ob tem času.

Antifašistični proces v Mesini. V Mesini (Sicilija) je bil te dni zaključen proces proti 90 antifašistom. Proces je trajal 11 mesecev. Zaslanih je bilo 400 prič. Sodba pa je izpadla takole: 9 obtožencev je bilo obsojenih na doživetno ječo, 33 je bilo oproščenih, ostali so dobili od 2 do 25 let.

Francija bo priznala zasedbo Abesinije po Italijanih.

Strahotna rudniška katastrofa. Na otoku Hokaido na Japonskem so se v rudniku vneli plini. Eksplozija je porušila rudnik. Ubityh je 218 rudarjev, 102 pa sta hudo ranjena. Tako je poskrbljeno v Japonski za varnost rudarjev.

LJUBLJANA

Tramvaj je dobil novo progo, ki je speljana od Smartinske ceste do pokopališča k Sv. Križu. Proga bo porabljiva že ta mesec in je bila v ljubljanskem prometu potrebna. Prva proga iz leta 1901. je vezala glavni kolodvor, Moste in dolenski kolodvor, kar je bilo za prometne razmere v Ljubljani dokaj pomanjkljivo. Šele leta 1930, sta bila zvezana z električno železnico Vič in Šiška ter St. Vid. Nova proga tramvaja k Sv. Križu je dolga 3800 metrov

MARIBOR

Cenejši kruh. Od 10. t. m. dalje so določene te-le cene kruhu: beli kruh za kg na 4,25 din ali hlebec 90 dkg 4 din; polbeli kruh na 3,85 din za kg ali hlebec od 104 dkg na 4 din; črni kruh kg na 3,60 din ali hlebec od 111 dkg na 4 din. Cene finega peciva ostanejo iste. Za peko domačega kruha za bodo peki zaračunali strankam od komada 2,50 do 3 din po velikosti.

Tekstilne tovarne obratujejo. Ob priliki mobilizacije v CSR so nekatere tekstilne tovarne v Mariboru reducirale obrate z izgovorom, da jim je zmanjkalo surovin vsled prekinitve železniškega prometa v CSR. Še bolj kot surovine, so pogrešale »nenadomestljive« sudestsko-nemške mojstre, ki so se takrat podali mesto preko Romunije, večinooma preko meje pri Spielfeldu. Del mojstrov se je že vrnil in tekstilne tovarne zopet obratujejo v polnem obsevu, čeprav železniški promet še vedno ni vzpostavljen med Nemčijo in Češkoslovaško.

Cenzurna komisija za gledališče. Da se prepreči, da bi gledališče kvarilo moralo in uprizarjalo obstoječemu gospodarskemu in socialnemu redu neprimerne odrske komade, je bila imenovana cenzurna komisija, v kateri so: prof. dr. F. Šušnik, docent bogoslovja dr. Jože Meško, prof. dr. Ivan Dornik in prof. Božidar Bajuk; namestnika pa sta prof. Ivan Borko in časnikar Ivan Sekole.

Pošta iz Prage se polagoma izboljšuje. Češki časopisi prihajajo v Maribor že tretji dan, toda ne vsi. Videti je, da se odpravljajo pošta, kakor pač gre, in da red še ni ustaljen, ker nekateri listi pridejo v treh dneh, drugi zopet pozneje. Še vedno pa pošta dostavlja starejše časopise, ki so romali kdovekje okrog preko deset dni in še več. Večjo zamudo ima še pisemska pošta, ki prihaja s pečatom »Censurovano« in se torej zakasnjuje vsled cenzure ter se morajo radi tega vsa pisma v CSR oddajati odprta na pošto.

Železničarji o svojem položaju

Prejeli smo in objavljamo:

Za izpraševanje vesti so gotovo priporočljive čim krajše dobe, kajti človek hitro pozabi. Pred 20 leti smo si delali velike upe tudi mi železničarji, zlasti še, ker so nam mnogo obetali.

Veliko je pričakovalo strojno osebje, ki je mislilo, da bo z uvrstjenjem v višje kategorije njegov položaj urejen. Prišlo pa je drugače.

Zakon za prometno osebje za leto 1923. in 1931. je sam prometni minister dr. Mehmed Spahjo grajal in zelo slabo ocenil.

Dasi je promet po zanesljivih ugotovitvah porasel že za 110%, se v poslednjih petih letih ni prav nič poskrbelo za naraščaj strojnega osebja, kar ima za posledico, da mora strojno osebje v znamenju štednje prekomerno in neizpolniti vršiti svojo težko službo.

Tako je morala neka strojna skupina na progi Ljubljana—Zagreb—Ljubljana voziti brez počitka nepretrgano 33 ur. Kakšna nesreča bi mogla nastati, ako bi ta ali oni vsled izčrpanosti zadrževali. Vsi zapisniki, pravilniki in fermi o štednji ne bi rešili situacije, vse to bi ostalo le kot živ spomenik nepremišljene izrabe delovne sile.

Na omenjeni progi je bila 22. avg. 1937. zaznamovana največja zamuda za strojno in vlakovno osebje, in sicer 128 ur. To pomeni izdatno večjo porabo gorilnega materiala, ki znaša v tem primeru no odmerni tablici 3840 kg premoaga, t. i. 622,80 din.

Strojno osebje, ki si take večje stroške goriva in maziva običajno ne zapisuje in pri obračunavanju stranskih prejemkov ne pridejo do oštevt, — se po preteku enega leta kliče na zagovor zaradi prekoračenja povprečne porabe goriva in maziva. Posledica so eno- do tri-dnevni odtedilaji na premoagovnih dokladah, poleg 20% odtedilajev.

Tako se zmanjšujejo strojnemu osebju »stranski« brido zaslužni stranski prejemki, ki so sicer predvideni za prehrano izven doma, t. i. za dvojno gospodinjstvo.

Zamude ne krajšajo samo počitka, tamveč tudi zaslužek.

Ker so zamude pretežno povzročene na preobremenjeni enotni progi Zidani most—Zagreb, ni težko uganiti, koliko škode si je kriva železniška uprava sama, ker ne položi drugega tira.

Kako se je vzgajal naraščaj strojnega osebja nekoč.

V tej dobi je bila načelnikom kurilnic odzeta možnost skrbeti po lastnem predurku za naraščaj strojnega osebja. Kurilnice so svojčas razpolagale z zadostnim številom strojnih ključavničarjev, ki so že po 6mesečnem vežbanju bili usposobljeni za kurjače, po nadaljnjem eno- do dvoletnem zaposlenju pri montaži pa pripravljeni za strojevodski izpit in tako je bilo potrebam službe vedno ustrezno. Ta prezikušana, najboljša praksa, je danes že pozabljena, nadomešča jo izčrpavanje živega materiala in krparija.

ter je bila izročena prometu dne 5. t. m. Veljala je ta proga okoli 2 in pol milijona dinarjev. — Električno cestno omrežje pa s tem še ni popolno. Pravijo, da ima cestna železnica okoli 50 milijonov dolga, potrebuje pa za razne investicije 20 do 30 milijonov. Zaradi tega ni računati, da bi se omrežje v kraši dobi še razširilo, zlasti proti Posavju, kjer nastaja nov del mesta Ljubljane.

—(—)

Pravo češko platno so kar razgrabili po trgovinah. Ko se je sredi septembra začelo govoriti o možnosti vojne med Nemčijo in Češkoslovaško, je bila prva skrb vseh tistih, ki imajo kaj več pod palcem, da se oskrbe z vsem potrebnim, kar bi utegnili v slučaju vojne zmanjkati. Zlasti iskano je bilo tudi platno iz severnočeških tekstilnih tovarn, ki je že od nekdanj slovelo po svoji kakovosti. Na mah je bilo razgrabljeno. Z zasedbo severnočeških krajev po Nemčiji tudi tega platna ne bo več. Kajti v Nemčiji se izdelujejo vse tkanine s primesjo najrazličnejših nadomestkov, in se tako blago seveda niti od daleč ne more meriti z blagom, ozir. tkaninami, ki so izdelane iz prvovrstnih surovin. Sedaj ne bo več povpraševanja po »češkem« platnu, ker bo naš domač proizvod boljši od nemškega.

Košarka občina se je zaman veselila, da ji bo davčna uprava prisodila davčne doklade za nekatere tovarne v Melju v znesku okrog pol milijona dinarjev. Te dni je dobila odklonilno rešitev in povrh še obvestilo, da bodo potegnili novo razmejitveno črto. V ...

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA

Sobota, 8. okt., ob 20. uri: »Pokojniki«, Premiera. Bloki.

Nedelja, 9. okt., ob 20. uri: »Divji lovec«. Znižane cene.

Premiera Nušičevega »Pokojnika« je pripravljena na soboto, 8. oktobra. »Pokojniki« je zadnje delo velikega srbskega komediografa. Za Maribor je »Pokojniki« novost. Do sedaj še ni bil vpriporjen.

»Divji lovec«. V nedeljo, 9. oktobra zvečer se ponovi ta konec lanske sezone izvrstno uspeša Finžgarjeva ljudska igra s petjem. Znižane cene.

Gledališki abonenti, tudi na blok, se še sprejemajo pri dnevnih blagajni, toda samo še nekaj dni.

Poglavje o strojih.

Za časa ustanovitve jugoslovenskih državnih železnic je imela v Ljubljani kurilnica II. (gor. kol.) 500 strojev različnih vrst; od teh jih je polagoma oddala 250 raznim kurilnicam ter se združila s kurilnico I. (glav. kol.). Danes ima ta samo še 177 strojev, ki so v dvojini, da celo v trojni zasedbi tako neusmiljeno izkoriščani, da izkazujejo mesečno po 6 do 10.000 prevoženih lokomotivskih kilometrov. Zopet nastane vprašanje, kje ostane čas za popravilo in drugo. Ako so pa stroji tako dobri in izborni, da ne rabijo nikakega popravila, potem je kleveta, če kdo reče, da so stroji slabi.

Eksekutivna doklada 20% priboljška k temeljni plači je vsemu osebju že davno odvzeta, l. 1934. je bilo pa odvzetih še 20% stranskih prejemkov plus 6% davka.

Ti prejemki so maksimirani za potniške in brzovlake na 1000 din, tako da prejme strojevodja po neizogibnem odbitku 20% za 15- ali 20 dnevno preživljanje izven doma največ 750 din. To pa je dosegljivo le v regularnih turnusih, ako se doseže maksimum, dočim vozijo strojevodje v turnusih vrste 20 in 51 skoraj zgolj za kilometrino. Mora se pa pomisliti, da temeljna plača ni v nikakem skladu s prejemki in da stranski prejemki nekako sanirajo ali paralizirajo že itak malo temeljno plačo, ki je celo brez stanarine.

Ponovno prizadevanje, doseči za enako delo in enako odgovornost enako plačilo, je ostalo brezuspešno. Zadovoljimo naj se z motivacijo, da se je v ostalih direkcijah taka praksa povolno obnesla.

Kaj bi se moralo vpoštevati pri vožnji vlakovi

Da stroji brodske kurilnice na 200 km dolgi progi ustavljajo samo petkrat, naši stroji pa že na vsakih 3 do 7 km in da je v krivinah, vzponih in padcih naših prog potrošnja pogonske sile večja, tega ... uprava ... ne more oziroma noče razumeti, kakor tudi ne tega, da je potrošnja večja, ako se vlak na 308 km dolgi progi ustavi 37 krat, njih stroji pa na progi 400 km le 10 krat; da je torej v zadnjem slučaju poraba goriva in maziva manjša, ker izostane 27 kratno ustavljanje in izpeljava na različnih terenih.

Jako strog ... je razglasil št. 184 kurilnice Ljubljana od 27. avg. t. l. Navedemo ga dobesedno, da bo javnost prepričana o resničnosti naših izjavaj:

»Ob sedanjem izvozniskem prometu je potrebno, da vse osebje sodeluje in si prizadeva, da se promet vrši v redu. Zato odrejam, da mora vse strojno osebje, bodisi da vozi v določenem turnusu ali ne, svoj prosti čas izrabiti za počitek in mora pričakovati, da bo avizirano po najkrajšem počitku. Zaradi tega ne bomo v nobenem slučaju priznali izgovorov, da osebje ni spočito in bomo vsak tak slučaj strogo obravnavali!«

In v slučaju kakšne nesreče?

(Dalje prihodnjič)

Zjutraj...

zlasti pa
zvečer

Sargov

KALODONT

proti zobnemu
kamnu

CELJE

Krojaški pomočniki so si uredili delovne razmere s kolektivno pogodbo

Kakor smo že večkrat poročali, so se krojaški pomočniki nahajali dalj časa v meznem gibanju, katerega so sedaj častno zaključili s kolektivno pogodbo, po kateri se bodo sedaj mezde znatno zvišale. Plače se dele po razredih in sicer: I. razred, za veliko delo 5,50 din, za malo 5 din, za delo z roko 3,50 din; II. razred: za veliko delo 5 din, za malo 4,50 din, za lo 4,50 din, za malo delo 4 din. Vsako nadurno delo se plača s 50 odst. poviškom. Pogodba priznava delavsko strokovno organizacijo in delavske obratne zaupnike, katere se bo volilo v delavnicah, kjer so več kot trije pomočniki. Za tekočo dobo pa so že priznani izvoljeni delavski zaupniki v sedmih delavnicah. — Vsled obširnosti pogodbe ne moremo v celoti objaviti, priporočamo pa pomočnikom, da si nabavijo prepis v pisarni KMO v Delavski zbornici.

Pomočnikom priporočamo tudi, da skrb za to, da se bo pogodba povsod točno izvajala.

Brivski mojstri hočejo biti napredni? Kakor izvemo, so brivski mojstri sklepali na svoji zadnji seji tudi o nedeljskem delu ter po dolgem prerekanju z 1 glasom večine sklenili, da se nujno pošlje prošnjo na bansko upravo za dovoljenje nedeljskega dela. Idejni očetje nedeljskega dela so prišli na sejo pravočasno, ko ni bilo navzočih vseh ljubiteljev nedeljskega počitka, pa še kljub temu so dobili večino samo enega glasu. Ker so z navedenim sklepom zdramili svoje pomočnike, je med njimi zelo završalo in že je v teku protiakcija, ki se bo seveda tudi obrnila na bansko upravo z zahtevo, da se upošteva mnenje večine, med katero se lahko prišteva tudi velik del mojstrov, ki se ne marajo kregati s svojo pametjo, da bi si pri istih dohodkih povečali režijo.

Svit.
Razpis. Mestna občina celjska razpisuje mesto nadzornika živil. Prošnje je vlagati do 31. oktobra.

Kino Dom - Celje

8., 9., 10. in 11. oktobra: »Tajna razprava«. — 12. in 13. okt.: »Samson«. — 14. in 15. okt.: »Babona«.

JESENICE

Poskus zatemnitve na Jesenicah. V nočeh od 4. na 5. in od 5. na 6. t. m. se je na Jesenicah vršil poskus popolne zatemnitve. Poskus je uspel le deloma, ker marsikje niso bili o tej stvari niti obveščeni. Mnogo ljudi je šele zvečer vpraševalo, kaj pomeni ta tema povsod. Tu se je spet pokazalo to, kar smo že večkrat naglašali na tem mestu. Jeseniška mestna občina vse premalo skrbi, da bi se njeni razglasi res razglasili. Ona še vedno uporablja ono srednjeveško razglašanje pred cerkvijo ob nedeljah, kar pa velja za majhno manjšino Jeseničanov. Nikdo ni dolžan, da bi moral hoditi pred cerkev poslušati uradne razglase, ko pa morda niti vernik ni. Zaradi tega bi bilo veliko pravilnejše, če bi se jeseniška občina odločila, da razglaša svoje važnejše stvari tako, da jih razen na oglasnih deskah objavi tudi v časopisu. Na ta način bi bila vsaka stvar veliko bolj razglašena in bila bi v korist tako občine kakor tudi vsega prebivalstva. Naj se stvar vendar že uredi!

Kap gospodari. V zadnjih dneh gospodari kap kar na delo po Jesenicah, vsak dan ena smrt in vse od kapi. 1. t. m. je umrl zadet od kapi lesni trgovec in posestnik Anton Kunčič, 2. t. m. vdova po tov. delavcu Antonija Nočeva, 3. t. m. so našli mrtvega v postelji 41-letnega carinika Živkoviča in 4. t. m. je umrl na posledicah kapi vpokojeni tov. delavec iz martinarne g. Štefan Veber. Res je čudno, da je toliko slučajev kapi med Jeseničani. Mogoče vpliva vreme, težko jesensko ozračje in pa atmosferske motnje. Vsem pokojnikom časten spomin!

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer, v nedeljo tudi ob 3. uri pop., krasen vefilm »Dve siroti«, po znanem romanu »Prokletstvo ljubezni«, ki je izhajal v »Slov. Narod«. Med dodatki tudi Paramountov zvočni tednik. Sledi vefilm »V vrtincu grehov«.

Zadnje vesti

Proglas generala Sirovega

General Sirovy je izdal oklic na vojake, da naj opuščajajo vse debate in tudi dobro mišljene predloge. Vse se mora izvesti,

kot je sklenjeno, da se reši ostanek države in zagotovi obstoj ter bodočnost naroda.

Parlament in senat v ČSR

bosta sklicana, čim bodo utrjene nove meje.

Prepovedano metati cvetlice

Iz Dunaja poročajo, da so te dni zopet

obspirali Hitlerja z rožami. Nekdo mu je vrget rože tako nerodno v obraz, da ga je lahko ranil.

Odslej bodo za metanje rož odgovorni krajevni voditelji.

—K—

Kdaj bo izvedena samouprava v socialnem zavarovanju?

Imenovanje upravnih odborov v pokoj inske zavode nameščencev.

Beograjski »Pokret« z dne 21. septembra obravnava imenovanje upravnega odbora za pokojninski zavod za nameščence. Pokojninsko zavarovanje za nameščence, ki je obstojalo v Sloveniji in Dalmaciji že prej, je bilo na zahtevo nameščencev razširjeno na vso državo ter ustanovljeni zavodi v Zagrebu, Sarajevu in Beogradu. Zasluga svobodnih strokovnih organizacij je, da se je v tem pravcu izvedlo socialno zavarovanje nameščencev v vsej državi.

Šlo je ob ustanavljanju novih zavodov, da v smislu naredbe do razpisa rednih volitev imenuje pristojni minister na predlog delavskih in delodajalskih stanovskih organizacij, in sicer iz vsake skupine polovico. Tak upravni svet bi moral biti sestavljen iz pravih zastopnikov organizacij, ki nosijo vso odgovornost za poslovanje in imajo pravo zaupanje.

Tako bi moralo biti...

Zbornice so predlagale svoje kandidate, ki so edini pravi zastopniki nameščencev. Pa ne samo to. To so edini zastopniki organizacij v državi. Pa tako v Beogradu kakor v Zagrebu se teh v razmerah utemeljenih predlogov ni vpoštevalo. V svet beograjskega pokojninskega zavoda je bil sprejet samo en predlaganec delavske zbornice, v zagrebški svet pa niti eden.

Imenovanje upravnih svetov v obeh upravah je torej nepravilno in bi ga bilo treba popraviti, ker sicer nameščenske organizacije ne morejo prevzemati nobene odgovornosti za neprijetne posledice, ker se zavodi izročajo v javnosti neodgovornim ljudem.

Upravni svet ima nalogo organizirati zavod in izvesti redne volitve v upravni odbor. Toda tudi začasni upravni svet bi moral biti naslovljen na interese, ki jih najdemo le v svobodnih nameščenskih organizacijah.

Angleški konservativci se ne mislijo boriti za demokracijo

Angleški parlament je izglasoval zaupnicovladi proti glasovom delavskih, liberalnih enega dela konservativnih poslancev.

Angleški parlament je s 360 proti 144 glasovom izrekel zaupnico vladi.

Vlada je odbila zahtevo opozicije, da bi se Anglija povrnila na osnovo politike Društva narodov.

Nadalje je izjavila, da bo skušala ustvariti sožitje z avtoritarnimi državami.

Zahtevo opozicije po sklicanju svetovne mirovne konference pa je odklonila.

Kolonije so na vrsti.

Nemško časopisje piše, naj bi se kolonijalno vprašanje rešilo kot češkoslovaško. Češkoslovaška nima kolonij, pa tudi

nobena manjša država, razen Belgije in Holandske. Tu pa pogajanja ne bodo teka tako gladko kot v Monakovem.

Delavski pravni svetovalec

Preživninska dolžnost občine in izterjava dolga (Senovo).

Vprašanje: I. Mati moje žene je stara 73 let in brez sredstev; ker se njena domovinska občina ni zanj niti brigala, sem jo na prošnjo vzel k sebi. Imam pa sam 10 otrok in le skromen zaslužek ter je zato ne morem rediti. Ali lahko zahtevam od domovinske občine moje tašče denarno podporo?

II. Moja tašča ima posojilno terjatev nasproti nekemu kmetu iz leta 1931. v znesku 4000 din. Teža denarja pa ne dobi izplačanja in sta ji lansko leto občina in sodišče priznala le 1000 dinarjev na leto.

Odgovor: I. Vaša tašča lahko zahteva od občine, da jo vzdržuje, vendar pa je občina na prosto dano, na kak način to uredi; podpore v denarju ni dolžna dati. Lahko pa napravite na občino prošnjo, kjer natančno razložite ves položaj. Če občina tašči ne da podpore, jo mora prerediti, bodisi doma, bodisi v hiralnici.

II. Ker je Vaša tašča brez vsakega premoženja, ima po zakonu pravico izterjati od dolžnika celo svojo terjatev, čeprav je kmet, razen če se je drugače poravnala. Najbolje je, da vložiti takoj tožbo.

Plačevanje preživnine (Zagrad).

Vprašanje: Obsojen sem na plačevanje preživnine svojemu nezakonskemu otroku v mesečnem znesku 80 din. Bil sem 18 mesecev pri vojakih in nato šest mesecev brezposeln ter sem šel kratak čas zaposlen pri rudniku, kjer zaslužim 27 din na dan. Sedaj me tirja mati otrokova za neplačano preživnino tudi za tiste mesece, ko sem bil pri vojakih in brez posla. Ali je ta njena zahteva upravičena?

„Pri naših prijateljih v Jugoslaviji“

»Rovnost«, tednik češkoslovaške socialdemokratske delavske stranke v Brnu prinaša z dne 23. septembra t. l. pod gornjim naslovom obširen in izčrpen informativen članek svojega urednika, poslanca Františka Tymeša iz Brna. Sodrug Fr. Tymeš, ki zastopa v češkoslovaškem parlamentu češkoslovaške socialdemokratske volilce iz Brna, se je udeležil dne 10. in 11. septembra v Beogradu I. Delavskega zleta skupno z ostalimi sodruzi, kot zastopnik Izvršilnega odbora češkoslovaške socialdemokratske stranke, katero sta razen njega zastopala še senator Modraček in zunanje politični redaktor »Prava Lidu« Jan Vaněk.

Sodrug poslanec Tymeš piše o tem svojem obisku med drugim:

»Jugoslovanski prijatelji so nas sprejeli s takšno ljubeznijo in prisrčnostjo, da tega niti ni mogoče popisati. Čeprav je bil okvir slavnosti po uradni odredbah znatno omejen, je bila vendar udeležba ogromna in resnično čustvovanje jugoslovanskega delavstva je prišlo pri tem do popolnega izraza. Takoj prvi večer se je razvila ob vesti, da je prišla delegacija iz Češkoslovaške, prava burja navdušenja in gromovito klicanje »živio« in ploskanje se je neprestano ponavljalo. Tako je bilo tudi pri vseh naših pozdravnih nagovorih. Ljudstvo je jasno pokazalo svojo ljubezen in prijateljstvo do Češkoslovaške.

Ko sem na nedeljskem ljudskem taboru izjavil, da je tudi češkoslovaško ljudstvo z enako ljubeznijo na strani Jugoslovancev, in da nikdo ne more pretrgati teh starih prijateljskih vezi, je odmevalo po dvorani burno pritrdjevanje. Vse tri prireditve prvega delavskega zleta so bile veličastna manifestacija za češkoslovaško republiko, za našega prezidenta Beneša in za češkoslovaško socialno demokracijo.

Poslanec Tymeš v daljšem izčrpnem članku pojasnjuje svojim čitateljem sedanjí položaj socialističnega pokreta v Jugoslaviji, mezdne in kulturne razmere našega delavstva ter navaja tudi pregled delavskega časopisja in funkcionarjev, ki se uveljavljajo v tem delu. O s. dr. Živko Topaloviču pravi poslanec Tymeš, da je mož velike inteligence in svetovnega razgleda ter velik prijatelj češkoslovaškega naroda. Končno s. Tymeš pohvalno omenja tudi našo »Delavsko Politiko«, ki se je zadnji čas vsled temeljitega dela slovenskih sodruhov tako lepo razvila in pomnožila.

Članek končuje:

»Jugoslovanski sodruzi verujejo, da se v bodoče delavski razred uveljavi, kar ne bo koristilo samo delavcem, ampak vsej državi. Odhajali smo iz Jugoslavije z željo, da bi se mogla ta bratska država svobodno in v miru razvijati in da bi se mogel delavski razred v njej popolnoma uveljavljati v korist delavstva in naroda.«

Žaljenje časti (Šoštani).

Vprašanje: Kosil sem z bratom otavo na travniku. Mimo pride neka ženska in me brez vsega povoda začne zmerjati s »hinavcem«. Ali je to tožljivo?

Odgovor: Zmerjanje s »hinavcem« predstavlja brez dvoma žalitev in sme vložiti zoper dotično žensko tožbo zaradi žaljenja časti v treh mesecih od dogodka.

Izročitev premičnin hčeri (Celje).

Vprašanje: Imam šivalni stroj in kolo. Za enkrat še nimam dolgov, ker pa ne vem kaj še pride, bi rad dal zapisati omenjene predmete na svojo hčerko, da mi jih pri morebitni rubeži ne bi mogli vzeti. Kako naj to napravim?

Odgovor: Posli, sklenjeni v namenu oškodovanja upnikov, so neveljavni in jih upniki lahko izpodbijajo; navidezni posli so v vsakem primeru neveljavni. Ako pa res želite izročiti šivalni stroj in kolo svoji hčeri brez oškodovalnega namena, to lahko storite s tem, da ji navedena predmeta prodaste ali pa podarite. Zadostuje ustna pogodba, vsekakor pa je varnejše, dati jo zapisati po odvetniku ali notarju. S. poslanec František Tymeš, Brno:

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopisi: »Anos«, Maribor, Orožnova 6

Lepa soba

primerna za samca se odda. Pristovnik Anton, Zg. Radvanje 109

Novo modno krznarstvo

Štefan Prodanović
Maribor, Glavni trg 16, II. nad.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Najzanesljivejšo jamstvo za dobro in solidno izdelavo je moja dolgoletna praksa pri najboljših krznarskih podjetjih v Beogradu in Zagrebu

Dobra Izdelava in nizke cene so moj princip!

Književnost

Oto Bauer: »Gradjanska demokratija«. Izdanie »Oslobodjenja«, Beograd, Knjeginje Zorke ul. 19. Prevedel Zdravko Todorović. Cena 3 din. — Veliki mislec socializma, pok. Oto Bauer, razpravlja o zelo aktualnem in važnem problemu: o poreklu, funkcioniranju in rezultatih demokracije v meščanskem zgodovinskem obdobju. Bauer smatra velike pridobitve demokracije (svoboda misli in besede, nedotakljivost stanovanja, pisemsko tajnost, neodvisnost sodišča in državljanov od samovolje oblasti, pisane zakone, objektivno sestavljen zbornik krivičnih del, svoboda obrambe pred sodišči, parlamentarno vladavino, volja naroda nad izvršilno oblastjo, politični vpliv državljana na državo itd.) za velik napredek človečanstva, ki se tako meri s tehniko, ki je osnova materialne kulture. Te pridobitve je treba braniti od vseh nasprotnikov z desne in leve. Posebno interesantna je razprava o tem, kako je demokracija metoda vladanja, poleg vseh težkoč, ki ovirajo njeno pravilno funkcioniranje, v družbi, v kateri vladajo socialne neenakosti, iz temelja izpremenila položaj najemnega delavstva.

Uredniški kotiček

L., Črna. Prejeli in oddali uredništvu »Vzajemna Svoboda«.

K. J. v H. Za Vašo pesnitev »Bratski češkoslovaški« zaslužite pohvalo. Šestnajst let Vam je šele in tako resen. Stih bi bilo treba seveda nekoliko opiliti. Toda objaviti nam ni mogoče, četudi bi hoteli.

Nova trgovina

oblačilnica

Maribor, Glavni trg 11

Vam nudi vse vrste:

moškega sukna, kamgarua, hlačevine volne za ženske, obleke v vseh modnih barvah
baržuna, barhenta, flanel
posteljnine, gradla za žimnice, platna odev, kocev, slamljač, flanelastih rjuh
moškega perila, sraja, spodnjih hlač, samoveznik
ženskega perila, kombinež, majic, hlačk
moških, ženskih in otroških nogavic
oblek, Hubertus plaščev, otroških oblek
predpasnikov, pletenih jopic, puloverjev
otroških jopic itd.

Velika izbira ostankov

po najnižjih cenah!

Damski plašči

najnovejše fasone, od Din 320 naprej. - Oglejte si veliko izbiro v konfekciji

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg štev. 2

Za vsakovrstna zavarovanja se priporoča

„Slavija“

Jugoslovanska zavarovalna banka, ekspozitura v Celju, Vrvarska 2

Telef. 199

Zahvala.

Ob smrti gospoda

Friedla Rudolfa

miza ja drž. žel. v pok.

izrekamo vsem znancem in prijateljem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, našo iskreno zahvalo. Posebno se zahvaljujem Del. pev. društvu »Frohsinn« za njegove v srce segajoče žalostinke in vsem darovalcem vencev in cvetja.

Maribor, dne 6. oktobra 1938.

Žalujejoči ostali.